

Juridiska fakultetsstyrelsen
Universitetslektor Christoffer Wong

Remiss: Straffrättsliga bestämmelser till skydd för EU:s finansiella intressen

Ju2018/0424/L5

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande, som utarbetats av universitetslektor Christoffer Wong.

Utredningen har fått i uppdrag att analysera om svensk rätt uppfyller de krav som ställts enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 av 5.7.2017 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen (SEFI-direktivet).

Sverige är förpliktat att genomföra direktivet senast d 6 juli 2019. Direktivet är ett minidirektiv, vilket innebär att Sverige får ha strängare straffrättsliga bestämmelser än vad som krävs enligt direktivet. Direktivet ställer inte något krav på särskilda brottsrubriceringar. En kontroversiell fråga vid förhandlingen av direktivförslaget inom EU har varit inklusionen av bedrägerier relaterade till mervärdesskatt; för Sveriges del är frågan dock irrelevant då den svenska lagstiftningen på detta område inte gör någon skillnad mellan mervärdesskatt och andra skatter och avgifter.

Flera av direktivets bestämmelser har sitt ursprung i tidigare konventioner som upprättats inom EU. I samband med Sveriges ratifikation av dessa konventioner gjordes den bedömning, att befintlig lagstiftning i Sverige i stort sett uppfyllde konventionernas krav samt nya bestämmelser infördes där nykriminalisering varit nödvändig. I den mån direktivets krav motsvarar kraven som redan ställts genom de tidigare konventionerna kan samma slutsats dras om svensk rätts förenlighet med direktivet.

Gällande rätt enligt 9 kap. 3 b § brottsbalken föreskriver som straff för *subventionsmissbruk* böter eller fängelse i högst två år. Enligt artikel 7.2 i direktivet ska vissa brott beläggas med ett maximistraff på minst 4 års fängelse, om brotten inbegriper betydande skada eller fördelar. Av denna anledning föreslår utredningen att ett nytt brott, *grovt subventionsmissbruk*, ska införas i 9 kap. 3 b §, med straffskalan lägst fängelse i 6 månader och högst 6 år. Den nya bestämmelsen kommer att innehålla en uttrycklig hänvisning till "betydande värde" och "särskilt farlig art" som faktorer som ska beaktas vid bedömningen om brottet är grovt. Fakultetsstyrelsen delar utredningens uppfattning att den nya bestämmelsen uppfyller direktivets krav.

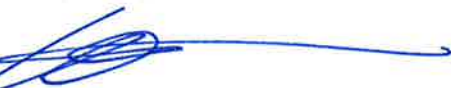
Utredningen är tveksam om 2 § skattebrottslagen ger tillräckligt skydd för EU:s finansiella intressen i upplägg som kommer under beteckningen ”karusellbedrägerier”. Enligt detta lagrum ska den som på annat sätt än muntligen uppsåtligen lämnar oriktig uppgift till myndighet eller underlåter att till myndighet lämna deklaration, kontrolluppgift eller annan föreskriven uppgift och därigenom ger upphov till fara för att skatt undandras det allmänna eller felaktigt tillgodoräknas eller återbetalas till honom själv eller annan döms för *skattebrott* till fängelse i högst två år. Av intresse i karusellbedrägerier är tolkningen av begreppet ”oriktig uppgift”. I ett sådant upplägg är det typiskt att det föreligger ett yrkande om avdrag för mervärdesskatt som hänför sig till ett förvärv som är verkligt och har gått till på det sätt som redovisats i deklarationen och uppgiften är inte oriktig beträffande faktumet att förvärvet är verkligt. Det som inte uppges i deklarationen är att den aktuella transaktionen är en del av en ”karusell” som utgör mervärdesskattsbedrägeri.

Med hänvisning till en dom av Svea hovrätt kom utredningen fram till slutsatsen att den som yrkar avdrag för mervärdesskatt väl medveten om att transaktionen utgör en del av ett karusellbedrägeri kan anses ha lämnat en oriktig uppgift i skattebrottslagens mening. Det finns alltså ingen anledning – enligt utredningen – att göra någon ändring i det aktuella lagrummet. Utredningen var medveten om att hovrättens dom överklagats till Högsta domstolen. Högsta domstolen avgjorde målet (d 21 september 2018 i mål nr 5042-17) efter att utredningen lämnat sitt betänkande till chefen för Justitiedepartementet. Utgången i Högsta domstolen innebär att det är en oriktig uppgift att yrka avdrag för mervärdesskatt vid ond tro om annans mervärdesskattebedrägeri.

Högsta domstolens avgörande kan i och för sig sägas ha styrkt utredningens slutsats att svensk rätts lydelse redan ger ett adekvat skydd för EU:s finansiella intressen. Enligt Fakultetsstyrelsen mening bör emellertid ett klargörande göras i lagtexten främst av legalitetsskäl, men även med hänsyn till att kampen mot karusellbedrägeri är ett viktigt område för EU:s straffrättsliga samarbete och det vore önskvärt att ha en så transparent lagstiftning som möjligt istället för att hänvisa till tolkning i rättspraxis.

I övrigt föreslår utredningen att införa en bestämmelse i förordningen med instruktion för Ekonomistyrningsverket om upplysningar till EU:s organ. Fakultetsstyrelsen har ingen erinran mot detta.

Enligt delegation

Christoffer Wong